

Égszinkék bútorhuzat

Kecskés úr kibontotta a polcra doboitt csomagot, kezébe vette az égszinkék bútorhuzatot, aztán az ablakhoz lépett vele és sokáig nézegette, simogatta csettintgetve.

— Pataki úr, ezt nézze meg! Ilyen anyaggal öröm dolgozni. Csodálatosan szép pasztellszín. Mindig szerettem a pasztellszíneket.

— Egykutya, nekem egykutya, akármilyen a bútorhuzat — vetette oda Pataki. — Engem csak a lóvé érdekel. Hogy mit fizetnek. És csak azt tudom, hogy nem sokat.

— Nem sokat. Ugyan már, Pataki úr. Amikor én ilyen fiatal segéd voltam, mint maga, a felét sem kerestem annak . . .

— Akkor minek dolgozott?

— Örültem, kedves Pataki úr, hogy dolgozhattam. A régi világban . . .

— A régi világban? Csak ezt ne hallanám már. Az ember egy lépést se tud tenni, örökké csak ezt hallja: a régi világban így volt, a régi világban úgy volt. Mi közöm nekem a régi világhoz? Kölyök voltam és kész. Én nem akarok a régi világban élni, tehát nem is érdekel, érti, Kecskés úr?

Kecskés, az idős kárpitosságát elfordult az ablaktól. Sovány, keszeg ember volt. Hátán púp domborodott az örökös hajlongástól. Arca beesett, mintha az esztendők lerágták volna róla a húst. És szüntelenül köhögött. De nem tudta kiköpni az egész nap beszívott, szöszös port.

A félkör alakú ablak felső része hátrabillent. Így tudtak csak szellőztetni az üzlethelyiséget derékbavágó műhelyben. Valamikor külön nagy műhelyben dolgozott Kecskés úr ötöd, hatodmagával, de amikor Spechlik úr, a főnöke meghalt, ő javasolta az özvegynek, hogy az üzlethelyiségben rendezzék be a műhelyt is, mert így talán megmentheti az iparengedélyt.

— Értem én, értem — mondta Kecskés úr és szabni kezdte az égszinkék bútorhuzatot. — Pataki úr fiatalember, könnyebben megtalálja a helyét a világban. Bárhová megy, rögtön felveszik. De én, kérem, hová menjek, ha a főnökasszony felmond? Így is neheztem rám valamiért, pedig, kérem, én korán bejövök, ugye, mindig én megyek be a kulcsért hozzá és egy szót sem szólok, ha sürgős a munka . . .

— Ne izgassa magát, Kecskés úr! Magának nem mond fel, mert még egy ilyen ingyen robotost nem kap. Akkor meg a nagyságos asszony bezárhatja a kóceráját. Mert én, Kecskés úr, tudja meddig dolgozom ebben a deszkakoporsó-műhelyben, ahol ki se merek egyenesedni, mert belevelem a fejemet a plafonba? Amíg össze nem hozom a lakás árát. Azért is túlórázok. Abba a két szobába, ahol most az öregekkel, meg a testvérekkel lakom, nem vihetek asszonyt. Én pedig rettenetesen megúntam ezt a se ilyen, se olyan életet.

Az üzletajtó csengője hetykén csilingelt.

— Jó reggelt — kiáltott fel Spechlikné rekedten. — Volt valami?

— Csókolom, főnökasszony, semmi. — hajolt ki a kis korláton Kecskés úr. Nyájasan mosolyogva fürkészte a főnöknő gondosan kikészített, kissé puffadt arcát, mert szerette volna megtudni, milyen nap is vár rá.

Az asszony azonban gyorsan a sarokba sietett, szatyrárt a kis íróasztalra dobta, és leült.

Kecskést köhögési roham fogta el. Hiába nyomta szájára a nagy, kockás zsebkendőjét és kapkodta a levegőt, nem bírta elfojtani.

— Miért nem vesz be gyógyszert, Kecskés úr?

Kecskés intett, hogy már bevette, de úgy látszik, másikat kell feliratni, mert az nem használ.

Pataki leültette az öreget egy félig kész fotelre.

— Pihenjen csak — súgta.

Kecskés könnyelábadt szemmel lesett a feljáró felé.

— Ne törődjön vele! — legyintett Pataki.

Odalent az asszony telefonált.

A baráti összejövetel idejét beszéltek meg, aztán a szabónővel vitakozott sokáig.

Pataki nem figyelt a beszélgetésre, egyszerűen nem érdekelte, dolgozott dudorászva. Közben Kecskés feltápászkodott, a kiszabott bútorhuzatot kiterítette a heverőre, majd a szögesdobozt az állvánnyal közelebb húzta és a nagyfejű kárpitosszög csomóba belemarkolt. Úgyesen, gyorsan dolgozott. Előbb a négy sarkát erősítette le, majd pedig egyenletesen feszítette ki a huzatot. Kalapácsával szüntelen kopogott.

A főnökasszony befejezte a telefonálgatást, rágyújtott és ásitozva nyújtózkodott. Hirtelen, mintha most jutott volna eszébe valami, a lépcsőfeljáróhoz sietett.

A lépcső felső fokán megállt, körülnézett a fotel-, heverőkeretekkel zsúfolt műhelyben. Egy pillanatig Patakit nézte, aki melle közepéig feltekert trikóban dolgozott. De amikor hiába várt arra, hogy ránézzen, hogy visszamosolyoghasson, tekintetét az égszínkéék huzatú heverőre meresztette.

Kecskés úr, mi ez? — támadt az öreg segédre. — Nem megmondtam tegnap, hogy délután ezt haza kell szállítani! Mit csinált maga eddig?

— Dolgoztam, csókolom . . .

— Dolgozott? Mit?

— Ugyebár . . .

— Semmi ugyebár — lépett beljebb a főnökasszony. — Unom már az örökös magyarázkodását. Itt dolgozni kell. Hogy képzeled maga ezt Kecskés úr? Hogy én fizessek, közben meg csak szöszmötöl, mint egy cukros bácsi.

Pataki felemelte fejét. Az asszonyra nézett. Arca, nyaka és feszesre szorított nagy mellehalmának teteje piros volt. Mint a napon érett cseresznyepaprika. Kis, gömbölyű méregzsák, gondolta. Biztosan szeplős, még a vastag combja is, mosolygott magában.

— De kérem . . .

— Határidőre vállalom a munkát, le is kell adnom, itt nem lehet totojázni, érti Kecskés úr?

El kell kapni egyszer ezt a nőt, harapott szája szélébe Pataki, mert addig ez nem nyugszik. Az utóbbi időben minden napjukat megkeserítette az asszony veszekedése. Mindig kevés volt az, amit végeztek és sohasem volt jó. És hol neki esett, hol meg Kecskésnek. De Pataki a legnagyobb veszekedések után is csak vállát rángatta: engem nem érdekel, csak fizessen. Már el is felejtettem. Kecskés úr, maga is füttyüljön rá!

Kecskés azonban a nagyobb veszekedések után még másnap is izgatott volt. És szomorúbb, és többször fogta el a köhögési roham.

— Most is, mit tátja a száját, mint egy kölyök, ha szoptatós dajkát lát, miért nem dolgozik közben?

— Kérem, én, ugyebár . . .

— Na, rajta, dolgozzon . . . Magát úgy kell biztatni, mint az asszonynak az urát az ágyban a kötelességére. Siessen, érti?

Megfordult és gyorsan lement a lépcsőn.

Kecskés fátyolos tekintettel nézett Patakira. Pataki mosolyogva legyintett, aztán jobb kezének mutatóujjával megkopogtatta a homlokát. Bolond ez a nő.

Az öreg segéd még serényebben mozgott, kopogott a kalapáccsal. Kockás inge csontos testéhez tapadt, átmedvedett. A szellőztetőn alig jött be egy kevés levegő.

Amikor Kecskés a heverő másik oldalára ment, odasúgta Patakinak.

— Hallotta? Pedig, Pataki úr, maga a tanú, hogy hajtom magamat. De kérem, hiába az igyekezet . . . Nem sokáig bírom így . . .

— Ne törődjön vele, Kecskés úr! Holnap rajtam a sor. Ha nem kapja el a gépszij, ha nem nyugszik meg, isten bizony én kapom el, de azt megemlegeti.

— Meg kell őt is érteni, kérem.

— Meg, meg. De, ha én elkapom . . .

A levegőben csavarintott egyet, mintha egy csirke nyakát tekerné ki. Kecskés ismét sebesen kezdett dolgozni, Pataki is rákapcsolt. Tulajdonképpen mi tartja itt? Az a napi ötvenes, amit túlórával megkeres. Mert kell a pénz. Így nyugodtabban gyűjtögeti a pénzt, mert ruhára is jut, meg haza is adhat. Volt úgy is, hogy egy vasárnap kétszázat legombolt a főnök-nőtől a sürgős melóért. Hol tehetné meg ezt másutt? Sehol! Sem állami vállalatnál, sem szövetkezetben. De ez istentelen munka, amit az asszony mellett már nem vállalhat. Mert melyik bolond asszony az, aki engedi, hogy minden este holtfáradtan feküdjön mellé az ura?

Az öreg segédet ismét gyötörte a köhögés. Homloka veritékben úszott, az arcára rakódott porban barázdákat húzott egy-egy legördült csepp.

— Üljön le! — szólt rá Pataki. Üljön le — ismételte meg, amikor látta, hogy Kecskés a feljárom felé les.

Az öreg leült, balkezébe fogta zsebkendőjét, törölgette arcát, közben ravaszkásan Patakira hunyorított és a kalapáccsal veregetni kezdte a heverő lécét. Pataki füttyentett. Tanul az öreg, gondolta. Túljár a pulykamérges tyúk eszén.

Az üzletajtó csengője felberregett. Megkönnyebültek. Amíg az ügyfél ott van és egyezkedik, a főnökasszony se lát, se hall. Kecskés nehezebben szedte a lélegzetet. Hátrahajtotta fejét.

— Csak a köhögésem szűnne meg. Néha hajnalban a köhögésemre ébredek, olykor egy óra hosszát is krakogok, aztán meg nem tudok elaludni — mondta halkán az öreg. — Egy ismerősöm Tapolcát, Miskolc-Tapolcát ajánlotta. De oda nem utalnak be. Különben, ha beutálnának, akkor se mennék el. A feleségemet nem hagyhatom. Ő is beteg. A gyerekek felfelszaladnak ugyan, de nekik is megvan a maguk gondja, baja.

— Mindenkinek . . . Adja csak ide a szöveget, körülverem én egy pillanat alatt, addig meg csücsörésszen . . .

Kecskés tekintetét a feljáró felé fordította, fülelt, hogy nem szalad-e fel a főnökasszony. Amikor ismét csilingelt a csengő, tudta, hogy elment a vevőféle, felállt, odalépett a heverőhöz. Tenyerét nadrágjába törölte, aztán végigsímitotta az égszínkéék bútorhuzatot.

— Nagyon szép anyag. Ilyen anyaggal öröm dolgozni — mondta.

— Öröm a fenét. A meló, meló, Kecskés úr, akkor is ha prima anyag, akkor is, ha maradék áru! Ne legyen már olyan szentimentális! Ha legalább többet fizetne érte — integetett lefelé, ahol a főnökasszony üldögélt.

— Ja, kérem, valamikor úgy volt.

— Valamikor? Az már magát sem érdekli Kecskés úr, mert már egyformán fizetnek a melóért, akkor is, ha lóg egy keveset, akkor is, ha agyondolgozza magát.

— Ezt a kevés időt már csak szeretném kihúzni valahogy . . .

— Kihúzza.

— Csak itt — kopogtatta meg a mellét — egyre nehezebb. Fulladok.

— Na, fejezze csak be és szóljon a főnökasszonynak! — mondta Pataki és visszament a fotel kárpitozásához, feszítette ki a hevedereket.

Két óra múlva Kecskés boldogan mosolyogva nézte a befejezett heverőt.

— Gyönyörű. Szinte sajnálja az ember, hogy használni fogják.

— Pedig azért csináltatták, Kecskés úr. Ezen is úgy fognak aludni, meg kamatyolni, mint a többin.

— Szép, nagyon szép — mondta az öreg, mintha nem is hallotta volna Pataki szavait. — Mindig ilyen szép pasztellszínű kárpitos bútorra vágytam . . .

— Vágyott?

— Vágytam bizony, de ez olyan drága volt, hogy csak vágytam rá . . .

— Én meg nemcsak vágyini fogok rá, hanem meg is csinálom magam-

nak, ha beledöglök is.

— Maga még fiatal, Pataki úr. De amikor én ilyen fiatal voltam . . .

— Tudom, tudom — nevetett Pataki. — Más világ volt. Ez az én szerencsém, mert engem a guta megütne, ha most lenne az a „más” világ.

— Trécselünk, trécselünk — csapott le rájuk az asszony. Nem vették észre, hogy mikor jött fel. — Én meg fizessem magukat, mi? Fürdős kurvának néznek, aki örökké sírok maguknak, hogy dolgozzanak is azért a pénzért, amit kiszednek belőlem. Kirúgom magukat innen. Mehetnek a francba. Én nem rimánkodom. A pénzemért kapok még embert, olyat, aki dolgozik is. Értették?

— Miért? Mi talán nem dolgozunk? — Pataki ledobta a hevedert. Kecskés eltolta a szögesládát.

— Kész. Készen vagyok, főnökasszony. Éppen szólni akartam . . .

— Szólni?

— Igen. A Pataki úrral csak egy szót váltottunk. Siettem, kérem . . .

— Fogja már be a száját! Tegyük le ide a feljáró mellé és kezdjen a fotelágyhoz! Ezt rögtön elviszik innen, azonnal telefonálok, hogy kész.

A feljáró mellől elrakták a kereteket, óvatosan odatették a heverőt, úgy, hogy ha jön a tulaj, könnyedén leereszthessék a lépcsőn az üzletbe, aztán vihessék ki a tehertaxira. Mert az is az ő dolguk, a trógerolás.

— Itthagynom ezt a deszkakoporsót. Az ember majd megfullad itt és akkor még a képembe másznak — dohogott Pataki. Aztán arra gondolt, hogy azért ma is muszáj lesz túlóráznia, mert kell az az ötvenes.

Segített feltenni a bakra az új keretet.

— Másutt se jobb, Pataki úr. Túrni kell — bólogatott Kecskés. Kopott fekete sapkája szürke volt a portól: mint az arca.

— Túrni? Az istenbe!

— Kerülni kell a veszekedést!

— Hát lehet?

— Muszáj. Én ma nem túlórázom, inkább elmegyek. Az én szimatom nem csal. Ma olyan kedve van, hogy baj lesz. Nem akarja abbahagyni.

Lentről nem szűrődött fel semmiféle hang. Az asszony már negyedszer tárcsázott egy számot, de szüntelen foglaltat jelzett. Lecsapta a kagylót, elővette a könyveket és egyeztette a számlákat. Könyvelt. Összeadott, kivont. Az adóját számítgatta. Aztán a segédnek fizetendő összeget. Nem érdemlik meg, vörösödött el az arca, csak kilopják a zsebből a pénzt. Újra tárcsázott. Hiába.

Felment a lépcsőn.

— Ez a dög úgy sürgette, most meg nem tudok vele beszélni, hogy vigye innen a fenébe ezt a heverőt, mert nincs hely, meg kell a pénz. Egy ezressel tartoznak.

Kecskés már a fotelágy kárpitozását készítette elő sürögve-forogva, hogy lássa a főnökasszony: dolgozik ő, termel ő, behozza ő azt a pénzt, amit kifizet neki a főnökasszony, be bizony, kétszeresen is.

Pataki megszokott, tempós mozdulatokkal dolgozott: hallgatni arany.

Ma valóban nagyon paprikás a méregzsák.

— Lemegek. Mégegyeszer telefonálok. Úgy sürgették, hogy otthon is felhívtak. Most meg . . . Na, dolgozzanak, dolgozzanak . . . !

Az asszony türelmetlenül próbálta hívni a számot. Végre kicsengett. Sokáig nem vette fel senki a kagylót. Aztán egy ideges női hang: Tessék. Vendégek érkeztek. Majd holnap reggel. Nem dől össze a világ. Persze, hogy nem. Igen, reggel, reggel.

— Jó éjszakát, főnökasszony! — köszönt Kecskés abban a pillanatban, amikor az asszony letette a kagylót.

— Hová megy maga, Kecskés? Nem akar dolgozni, mi?

— Orvoshoz megyek. Most nem túlórázhatok. A köhögésem erősödik.

Gyógyszert kell felíratnom, de holnap . . .

Már az ajtó előtt állt, kinyitotta, kilépett rajta megkönnyebbülten.

Az asszony megállt a feljáró fele útján.

— Sírba visz ez az öreg. Kirúgom, kirúgom.

— Ledolgozta . . .

— Mit? Annyi a munka, hogy ki se látszunk belőle, ő meg elmegy. Ha derogál neki a meló, menjen a francba a vén strici. Biztosan vitte a fene a talponállóba. Leszopja magát, aztán reggelre nem marad ereje dolgozni.

— Az öreg nem iszik — mondta Pataki nyugodt hangon. — De rossz hallgatni, ahogy köhög.

— Mi közöm a köhögéséhez? Nem ingyen köhög.

Feljebb ment.

— Meg honnan tudja azt maga, Pataki, hogy nem iszik, mi? Ittak már együtt?

— Nem.

— Akkor semmit se tud. Én viszont tudom, hogy mennyit bír bevedelni. Én tudom, nagyon is jól tudom. De most már kirúgom a hasznavehetetlen vén trotyliját.

— Dolgozik, mint egy barom.

— Dolgozik? — nevetett fel az asszony gúnyosan. — Több haszon lesz egy inasból. Érti, Pataki, egy inasból. Nekem is, magának is. Felemleném a fizetését.

Pataki elengedte a hevedert. A polcról levett egy cigarettát, rágyújtott.

— Mennyivel?

— Megegyeznének. Ha az inassal elvégzi a munkát.

Pataki kifújta a füstöt. Az asszonyra nézett.

— Mégis?

— Két forinttal, érti, Pataki.

— Kevés.

A cigaretta a szájában lógott.

— Majdnem ötszázzal több egy hónapban. Az magának kevés?

— Attól függ — lesett Pataki a főnökasszonyra.

— Mitől?

— Hogy miért kapom. Mert, ha az öreg helyett is nekem kell elvégezni a munkát, akkor kevés.

— Az inassal.

— Az csak lábatlankodik.

— Hát mennyit akar?

— Öt forint emelést. Öránként.

— Menjen a fenébe! Hülyének néz, akit csak úgy ráz át, ahogy akar?

— Maga akar átrázni főnökasszony. Kirúgja az öreget, és velem akarja elvégeztetni a munkáját is.

— Pataki, azt hittem, hogy magának több esze van. De éppen olyan hibbant, mint az öreg.

Amikor Pataki elköszönt, az asszony éppen csak biccentett. Bedilizett teljesen, gondolta Pataki. A közeli talponállóban megivott egy pohár hideg sört, és már indulni akart, amikor kissé tántorogva mellé lépett Kecskés.

— Sosem iszom, de most örömben két féldecit is megittam egy szakival.

— Örömben? — csodálkozott Pataki. Ugyan milyen öröm érhette az öreget?

— Kiírt az orvos. Na ez, nem öröm. De találkoztam egy szakival. A sógora kárpitós műhelyében dolgozik. Éppen keresnek egy embert. Meg is egyeztünk. Átmegyek. Én mondom fel a főnökasszonynak, hihhi, ha kiír az orvos. Érti, Pataki úr? Isten éltesse! De maga egy szót se szóljon! Hadd essen majd a nagy fenekére a meglepetéstől. Elvitték a heverőt. Szép munka volt. Micsoda anyag! Az az égszínkék bútorhuzat.

Csettintett ujjjaival, aztán szó nélkül otthagya Patakit.

Pataki reggel egy pillanatig töprengve állt az üzletműhely előtt, aztán hirtelen rádöbbsent, hogy az öreg nem jön, beteg, elindult a főnökasszonyhoz a kulcsért. Csak azt tudta, hogy a harmadik házban lakik. A névtáblán kikereste a nevét.

Gyalog ment fel a második emeletre.

Az asszony csak megnyitotta az ajtót és nyújtotta a kulcsesomót, de hirtelen viszakapta a kezét.

Pataki, maga jött? Hát az öreggel mi történt? Na, jöjjön be!

— Nem tudom. Tegnap orvoshoz ment. Biztosan beteg.

Az asszony összehúzta magán a pongyolát. A kulcsesomót kezében szorongatta.

— Beteg? Amikor itt a sok munka? Még ilyet! . . . Mondja csak, Pataki, gondolkodott azon, amit tegnap mondtam?

— Hát . . .

— Jöjjön be a szobába, ne itt beszéljünk! Rendetlenség van ugyan . . .

Előre ment, néhány apró fehéreneműt összekapkodott.

— Nos? Gondolkodott?

— Én melóznék, ha kell, de akkor tudni akarom, hogy van-e eredménye — dörzsölte össze ujjait.

— Értem. Üljön csak le! Értem. Nézze, Pataki, három forintot emelek, mert tudom, ha akar, dolgozik.

Pataki nem mozdult a szoba közepéről.

— Nálam van és lesz is munkája, Pataki, ha megegyezünk . . .

— Nem rajtam múlik — mondta.

— Nem? — nevetett fel az asszony. — Egyszóval csak rajtam?

— Mert ugye az öreg helyett is el kell végezni a munkát.

— Az öreg helyett? Kit érdekel az öreg. — Az asszony legyintett. Közelebb lépett Patakihoz. Alig ért a válláig.

— Idehallgass Pataki — tette a segéd vállára a kezét — emelek még egy forintot, érted? De akkor minden reggel te jössz fel a kulcsért, érted, Pataki? Neked kell jönnöd. Meg este, ha bezársz, és akkor, akkor majd megint emelek. És meglesz az ötforint emelésed.

Forró tenyerét Pataki tarkójára szorította.

— Akkor megegyeztünk, Pataki?

A segéd bólintott.

Az asszony hónaaljág húzta a takarót és nézte, hogy öltözködik Pataki.

— Nyisd ki azt a kis szekrényajtót! Önts magadnak egy pohár konyakot! Meg nekem is. Ilyenkor nagyon jólesik.

Pataki szó nélkül tette, amit az asszony mondott. Milyen rózsaszínű a karja még most is, mintha lázas lenne, gondolta, amikor átnyújtotta a poharat. Megitta a konyakot, aztán lassan oldalra hajtotta a takarót az asszonyról. Meglepődött. Csak most látta, hogy milyen kihívóan, hetykén, feszesen nyújtózkodik előre a nagy holdudvarú két halom.

— Menj most! — mondta az asszony, amikor a segéd lehajolt és megsímogatta. — Lehet, hogy érte küldenek az égszínkép huzatos heverőért. De az ezer forint nélkül ne add oda!

Pataki fütyörészve indult a műhelybe. Az üzlet-műhely előtt, a rollónak támasztott háttal Kecskés ült.

— Kecskés úr, mit keres itt?

Kecskés vérekes szemét ráemelte. Tekintete vizenyős, zavaros vol.

— Láttam amikor bementél a ringyóhoz. — zihálta. — Szóval összefogatok? Kitúrtok. Engem, az öreget. Aljas dög vagy te, Pataki, nem szakí. Hogy megkapd a nőt, kitúrsz, elzavarsz betegen. Kiveszed a számból a falatot, mert öreg vagyok. Te senkiházi!

Feltápászkodva és káromkodva, dülöngélve elment.

Pataki szólni sem tudott a meglepetéstől. Sokára ocsúdott. Akkor teljes erejéből belerúgott a rollóba.

— Az úristenit ennek a rohadt világnak! Mintha én tehetnék erről!